

[Ejler Koch.]

tydigt „lån ydet af realkreditinstitutter, der er godkendt af staten“, og så henvises der til nogle bestemte love. Der kan således ikke herske den mindste smule tvivl om, at der kun kan være tale om lån, der er udstedt af offentligt godkendte institutter, og derfor må man vel sige, at tanken om, at der skulle ske misbrug herfra, og så henviser til bagmandskriminalitet osv., nok er at drive spillet et nummer for vidt.

Hvad angår det sidste spørgsmål, hr. Wilhjelm fik fat på i min ordførertale om, at det reelle problem var, at det ikke var en enkelt dags rente, men en gennemsnitsbetragtning, der skulle ligge til grund for renteberegningen for realkreditinstitutterne, og at det burde man gøre hele vejen rundt, kan jeg sige til hr. Wilhjelm, at jeg har drøftet dette spørgsmål med boligministeren og har forstået på ham, at han er indstillet på at prøve at arbejde videre med det problem også i anden form for realkredit end i de rentetilpasningslån, der her er tale om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om film og biografer [af Poulsgaard m. fl.].

(Lovforslag nr. 218. Fremsat 17/2 76).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den under punkt 12 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om film og biografer [af Ninn-Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. 229. Fremsat 12/3 76).

Lovforslagene sættes til forhandling.

555 Ff

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Mathiasen):

Med lovforslag nr. 218 [af Poulsgaard m. fl.] vil fremskridtspartiet standse så at sige alt, hvad der i dag foregår inden for rammerne af loven om film og biografer.

Regeringen kan under ingen omstændigheder medvirke til dette lovforslag. Regeringen har den opfattelse, at der fortsat bør være en dansk filmproduktion og en filmstøtte til fremme af filmkunsten i Danmark.

Lovforslag nr. 229 [af Ninn-Hansen m. fl.] går ud på, at ministeren for kulturelle anliggender skal kunne ændre beslutninger truffet af filminstituttets bestyrelse, hvor denne bestyrelse hidtil har kunnet handle selvstændigt, og forslaget går endda ud på, at det skulle være med tilbagevirkende kraft, idet enhver beslutning, der kan føre til udgifter efter 11. marts 1976, skal kunne ændres.

Den konkrete hensigt med forslaget har dog helt åbenbart været at give mig hjemmel til at gribe ind, hvis den nuværende institutbestyrelse havde fornyet den foregående bestyrelses tilsagn om produktionsgaranti til Jens Jørgen Thorsen og hans Jesusfilm. Det gjorde den som bekendt ikke.

Om det principielle i forslaget må jeg have lov at gentage, hvad forslagsstillerne også selv gør opmærksom på, nemlig at tinget i dette folketingsår på ny har nedsat det udvalg, hvis opgave er at afgive en beretning om de eksisterende muligheder for ministerkontrol med bevillingerne med særligt henblik på, om der bør foretages ændringer i de gældende love om kunststøtte med hensyn til administration og appelmuligheder.

Det er oplyst for mig, at der i øjeblikket foregår en række undersøgelser til brug i udvalget med henblik på en afklaring af hele problematikken.

Jeg har tidligere understreget og gør det gerne igen i dag, at vi ikke på grund af enkelttilfælde må lade os forlede til at kaste vrage på de grundlæggende principper for bl. a. filmstøtten, som hidtil har haft bred tilslutning. Jeg ønsker ikke at være smagsdommer, og jeg tror ikke, det er lykken, at skiftende ministre skal være det. Jeg ser gerne det princip opretholdt, at kyndige folk udpeget for et kort åremål løser opgaven.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Da filmloven skal til revision i næste folketingssamling, hvor der vil blive rig lejlighed til at debattere også dette spørgsmål, mener jeg, det er rigtigt, at regeringen ikke anbefaler dette forslag gennemført.

Birte Weiss (S):

En af de sidste dage i 1975 skrev forfatteren Jan Toftlund en bedrøvelig vise, som han kaldte „Sangen om 76“. Det var en række forudsigelser af den politiske udvikling i det nye år, en række forudsigelser af, hvordan visse partier her i tinget ville reagere på nogle helt konkrete spørgsmål. Den talte også om det område, som er til behandling i dag, nemlig støtte til kontroversielle kulturelle frembringelser, og jeg skal tillade mig at citere fra Informations optryk af visen den 6. januar i år:

„Et aktivt politisk teater er farligt, når det er for begavet, men det, som vi hader mest her i tinget, er film, som folk ikke har lavet. Kunsten skal spise af hånden, og hvis kunstnerne ikke vil forstå det, inddrager vi bare hele beløbet, og så kan Dansktoppen ... få det.“

Når jeg nævner dette, er det ikke, fordi jeg vil gøre Jan Toftlunds ord til mine, men for at illustrere, hvordan mange mennesker, der arbejder professionelt og seriøst med kultur, opfatter udviklingen på dette område inden for den seneste tid. Jeg nævner det for at gøre opmærksom på, at bekymringen blandt folk, som tager den kulturelle lovgivning alvorligt og måske ligefrem opfatter den som en slags barometer på vores tolerance, er stærkt stigende på grund af det, der er sket her inden for de seneste år, og dér tænker jeg på den hadskhed, der er kommet i debatten på det kulturelle område.

Det kan forekomme nærliggende — og det er der jo også nogle der benytter sig af — at tilbagevise denne bekymring med, at kunstnerne udgør en så lille del af befolkningen, at netop deres bekymring behøver man ikke at tælle særlig meget med. Man siger, at de jo bare kan lave noget andet, hvis de ikke er tilfredse, og så tillader man sig endda at tilføje, at de jo kan gå hen og lave noget fornuftigt.

Specielt ophavsmændene til det ene af de lovforslag, som er til behandling her i dag —

fremskridtsfolkene — bliver ved med gang efter gang, uanset hvad vi beskæftiger os med kulturelt her i tinget, at gentage den remse. Kunststøtten skal væk, siger de, og filmen skal kunne klare sig selv. Men det, de ikke siger — og det er det, der er kendsgerningen bag det forslag, som er til behandling — er, at det simpelt hen vil være nat for en meget stor del af dansk film, hvis man fulgte fremskridtspartiets forslag. Det, der ville blive tilbage, var de rent underholdningsmæssige produktioner, og det ville det være, fordi de på forhånd er sikret et forholdsvis stort publikum. Det, man ville slippe for, var de lidt mere kontroversielle frembringelser; man ville slippe for alt det, som sætter spørgsmålstegn, man ville slippe for det, som rører ved det, vi kan kalde de farlige lag i vores bevidsthed. Når jeg siger det, er det, fordi det naturligvis også ville være farligt for fremskridtspartiet, som jo netop lever af vanefordomme og af overfladisk argumentation.

Socialdemokratiet kan altså på ingen måde støtte lovforslag nr. 218, og jeg siger det sådan set kun for en ordens skyld.

I øvrigt er det, vi foretager os her i dag, efter min mening totalt tidsspilde. Fremskridtspartiet har ikke mindre end to gange fremsat et nøjagtig tilsvarende eller i hvert fald meget tilsvarende forslag her i folketinget, og man ved på forhånd, at der ikke er nogen opbakning bag ved det. Det er altså tidsspilde, hr. Poulsgaard, medmindre dette alene er lagt frem af publicityhensyn.

Publicity er på sin vis også nøgleordet i forbindelse med det andet forslag, vi behandler sammen med dette, nemlig nr. 229 [af Ninn-Hansen m. fl.]. Den ændring, som det konservative folkeparti foreslår, er jo direkte affødt af den efterhånden meget berømte Jesusfilm. Lad mig sige, at hvis Jens Jørgen Thorsens — og jeg sætter en streg under hvis, for der er ingen af os, der rigtig kan udtale os om det på nuværende tidspunkt — kunstneriske kunnen er direkte proportional med hans pr-sans, så venter der den danske befolkning en helt sjælden oplevelse.

Nå, men i øvrigt vil jeg ikke give anledning til endnu en tåget debat her i tinget på baggrund af en film, som endnu ikke er rullet, og en film, som i øvrigt foreløbig har kostet os to filminstitutbestyrelser.

[Birte Weiss.]

Jeg skal derfor indskrænke mig til også at afvise det konservative lovforslag delvis med den samme argumentation, som ministeren har gjort det, og jeg vil godt føje til, at jeg mener, det konservative forslag giver en mulighed for en politisk styring af filmkunsten, som vi simpelt hen ikke bryder os om. Det vil efter vores mening være en både forkert og farlig udvikling, og det være sagt, uanset hvad man i øvrigt kan mene om det filmprojekt, som har givet anledning til alt dette postyr.

Mette Madsen. (V):

Det kan undre, at et parti, der ustandselig taler om papirusseri og spild af folketingets tid, selv gang på gang fremsætter forslag, hvorom man udtrykkeligt ved, at de ingen chance har for at blive vedtaget. At vi i dag igen skal bruge tid på et forslag om ændring af filmloven, må undre, så meget mere som der i den gældende lov er en bestemmelse om, at loven skal revideres i folketingsåret 1976-77. At dette også vil ske, har vi ydermere kulturministerens bekræftelse på i et svar til fru Eva Rothenborg af 4. juni 1975.

Men at venstre i dag afviser hr. Poulsaards forslag betyder ikke, at vi ikke ønsker en ændring af filmloven, det har jo desværre vist sig, at en revision er yderst påkrævet. Derfor vil jeg benytte lejligheden her til indtrængende at henstille til ministeren, at folketinget får forslaget til denne lovrevision på bordet straks i det nye folketingsår, så der kan blive tid til gennem et grundigt udvalgsarbejde at få rettet op på denne lov, der havde de gode intentioner at støtte folkelige og kunstnerisk værdifulde danske film, men som løb så sørgeligt af sporet.

Hvad angår det konservative folkepartis lovforslag, er der vel kun at sige, at det har mistet sin aktualitet og nok burde være taget tilbage.

I tilknytning til bemærkningernes sidste afsnit, hvor der står, at udvalget om ministerkontrol med bevillinger skal fortsætte, vil jeg sige, at det ikke bare skal fortsætte, det skal også afsluttes, således at vi kan få resultatet af dette udvalgs arbejde med i revisionsarbejdet af filmloven.

I dette arbejde vil vi også i høj grad få

brug for betænkningen fra Wechselsmann-udvalget. Jeg har under den sidste debat om kunstfonden i januar måned rykket for en deltidsbetænkning, og jeg vil benytte denne lejlighed til igen at bede ministeren rykke i første række for deltidsbetænkninger, men også for det samlede resultat. Hils udvalget og sig, at vi imødeser deres arbejdsresultat med største interesse, men sandelig også med utålmodighed.

Bernhard Baunsgaard (R.V.):

Det er allerede nævnt under behandlingen af de foreliggende lovforslag, at lovforslag nr. 218 fremsat af hr. Poulsaard m. fl. er en genfremsættelse, og det kunne være tilføjet, at det ikke alene er en genfremsættelse, men at det er tredje gang, vi behandler det, og tredje gang, tinget afviser det. Jeg ved ikke, om tre gange ikke er nok til, at selv hr. Poulsaard forstår, at tinget ikke ønsker at støtte dette forslag.

Så er der lovforslag nr. 229 fremsat af de konservative med hr. Ninn-Hansen som ordfører for forslagsstillerne. Jeg tror, fru Mette Madsen sagde, det havde mistet sin aktualitet, og kulturministeren mente, at det var lige så overflødigt som lovforslag nr. 218. Jeg er ikke helt sikker på, at det er så overflødigt som det af fremskridtspartiet fremsatte lovforslag. Det gav dog i hvert fald ministeren anledning til at meddele, at han aldeles ikke ønskede at blande sig i de uddelinger, der skete via filmfonden — det skulle ske uafhængigt af den politiske magt. Det synes jeg var meget kloge ord, og så mangler vi egentlig bare, at ministeren tager konsekvensen af sine egne ord og for fremtiden ophører med at blande sig i sagerne.

Lembourn (KF):

Jeg skal alene udtale mig om det første lovforslag, vi behandler; lovforslag nr. 229 vil hr. Ninn-Hansen udtale sig om.

Jeg kunne nøjes med at sige, som jeg tidligere har sagt ved lignende forslag fra fremskridtspartiets side, at det afviser vi, for det gør vi, men der er et par enkelte kommentarer, jeg godt vil føje til.

Jeg har selv været stærkt involveret i den filmlov, vi har, og er gået stærkt ind for den i sin tid. Jeg synes, at den rummede mange spændende nydannelser, og ventede meget spændt på at se, hvad det kom til at betyde

[Lambourn.]

for dansk filmkunst. Jeg må indrømme, at den har vakt voldsom modstand, og den har i enkelte tilfælde måske ikke virket sådan, som vi havde forestillet os den, men det værste er, at vi altså her har lavet en lovgivning, som vi ud fra kunstneriske og principielle synspunkter vel finder rigtig, men som altså vækker en kolossal folkelig modstand, der bringer hele kulturpolitikken i fare.

Derfor kan det være rigtigt at overveje, om vi kan finde en form for kulturpolitik over for filmkunsten, som kan give filmkunsten muligheder for at arbejde på samme måde som nu, men som samtidig kan få en folkelig forståelse bag sig.

Jeg synes nok, man kan sige, det er lykkedes i ret høj grad for teaterkunstens vedkommende. Vi har eksperimenteret os frem gennem mange forskellige støtteformer og har efterhånden fundet en vej, som har fået kolossal folkelig opbakning, og som har ført til det vidunderlige resultat, at vi aldrig har set så mange mennesker i teatrene, som vi oplever det i dag.

Derfor vil jeg rejse det spørgsmål — det skal selvfølgelig ikke gennemdiskuteret i dag, det skal først ske, når vi skal revidere loven, men jeg synes dog, det skal siges — om der er en mulighed for at overføre nogle af de gode erfaringer, vi har gjort inden for hele vores teaterstøttelovgivning, til filmstøttelovgivningen.

I den forbindelse vil jeg gerne stille et spørgsmål til ministeren. Inden for litteraturens område har vi nedsat et bogudvalg, som nu er ved at gøre sit arbejde færdigt, et udvalg, som fik til opgave at gennemgrave hele den danske bogs stilling, hvor alle, der var involveret i den danske litteratur, har fået mulighed for at tænke disse ting igennem og nu fremsætter en betænkning med en række forslag. Var der en mulighed for, at vi nedsatte et tilsvarende hurtigt arbejdende udvalg — det blev nu desværre ikke så hurtigt, men man kan jo gøre forsøget en gang til — hvor der sidder mennesker, som er engageret i filmkunstens område, og som prøver på at finde frem til alle de alternative muligheder, der er for at skabe en filmkulturlovgivning, som på samme måde som teaterlovgivningen kunne få en folkelig opbakning? For i det lange løb kan det jo

ikke nytte, at vi gennemfører og holder fast ved en lovgivning, som ikke kan få en demokratisk opbakning, sådan er nu engang demokratiets betingelser. Det er da muligt, at vi kan finde andre veje, at vi har begået fejl, da vi lavede det; vi har set ting ske, som vi ikke kunne overse, da vi skabte den lovgivning. Er det muligt, vi kan finde frem til en nydannelse inden for filmstøttelovgivningen, sådan at vi kan opretholde en kulturpolitik på dette område og samtidig få befolkningen til at forstå og acceptere, at vi gør det? Jeg rejser altså blot det spørgsmål, om det var en idé i denne forbindelse, men selve lovforslaget må vi afvise.

Kristine Heltberg (SF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Poul Dam, ikke kan være til stede her i tinget i dag, skal jeg ganske kort meddele, at vi med hensyn til hr. Poulsaards lovforslag kan henvise til, hvad der er blevet sagt i denne sag allerede et par gange af mit parti, der er vist ikke rigtig noget nyt at tilføje.

I og for sig mener jeg, at det i sin konsekvens også gælder for det konservative forslag. Jeg vil tilslutte mig hr. Bernhard Baunsgaards glæde over, at ministeren nu vil kridte støvlerne og stå fast — det var glædeligt at høre — og jeg vil i øvrigt på det skarpeste advare mod, i tider som dem vi lever i, at skippe kravet om den fuldstændige sikring af den kunstneriske ytringsfrihed. Jeg mener, at hvis vi først kaster os ud i den slags tankegange, kan vi meget nemt havne et sted, der er hinsides grundlovens bestemmelser om ytringsfrihed overhovedet.

Det er i og for sig en ret alvorlig situation, vi er i i mange henseender, hvad demokratiets helt elementære rettigheder angår, og begge forslagene får mig i og for sig til at tænke på, om vi ikke bevæger os lovlig hastigt, hvis man også fra det konservative folkepartis side kan stille forslag, der efter min mening har ret vidtgående konsekvenser.

Vi må afvise begge dele.

Chr. Christensen (KrF):

Lovforslag nr. 218 til lov om ændring af lov om film og biografer er jo som udtrykt af en tidligere ordfører en nøjagtig genfremsættelse af et lovforslag, der blev fremsat

[Chr. Christensen.]

den 23. oktober 1974. Her er bemærkningerne blot noget længere.

Formålet er jo at bringe statens støtte til filmbranchen til ophør. Efter afskaffelsen af billetafgiften og fjernelsen af dansk filminstitut med dets bestyrelse, kontrollanter og repræsentantskab vil efter forslagsstillernes mening også muligheden for en gentagelse af Jens Jørgen Thorsen-filmproblematikken blive fjernet, men statens filmcentral ryger med i købet.

I problematikken omkring Jens Jørgen Thorsens Jesusfilm har filminstitutets bestyrelse efter vor opfattelse — det har vi givet udtryk for tidligere — taget en stilling, der, så vidt vi kan se, ikke er forenelig med en rigtig anvendelse af offentlige midler, og kan man ikke få tilstrækkelige garantier imod gentagelser, kunne man jo godt fristes til her at sige: så må vi fjerne filminstitutet.

Men jeg har også noteret mig kulturministerens bemærkninger i indledningstalen her om, at den nuværende bestyrelse ikke fornyede bevillingen.

Problematikken omkring alt dette angribes jo på en anden måde her i huset, nemlig gennem arbejdet i udvalget for ministerkontrol med bevillinger. Efter vor opfattelse må vi afvente resultatet af dette udvalgsarbejde. Det er vores opfattelse, at statens filmcentral på mange måder øver en god indsats i oplysningsarbejdet, som kommer både skole og voksenundervisning til gode. Derfor kan vi ikke medvirke til, at lovforslaget gennemføres på disse punkter.

Hvad angår lovforslag nr. 229, er kristeligt folkeparti enig med forslagsstillerne i, at folketinget altid bør kunne gøre ansvar gældende over for en minister vedrørende gennemførelse af bevillinger inden for ministerens område. En minister bør som følge deraf også kunne hindre gennemførelse af en bevilling.

Kristeligt folkeparti er derfor enig med forslagsstillerne i det principielle i forslaget, men den aktuelle baggrund er jo, som også fremført af tidligere ordførere, bortfaldet, idet det var spørgsmålet om bevillingen til Jens Jørgen Thorsen-filmen. Derfor er det vor opfattelse, at problematikken her også må gennearbejdes i udvalget for minister-

kontrol med bevillingerne, som forslagsstillerne mener bør fortsætte sit arbejde.

Vi er altså positivt indstillet over for sigtet med lovforslaget, men vi mener, at arbejdet med løsningen af de i forslaget rejste problemer bør klares først i det omtalte udvalg.

Jeg er enig med fru Mette Madsen i, at resultatet fra dette udvalgsarbejde bør tages med, når loven om film og biografer skal revideres, og derfor må vi også ønske, at udvalget om ministerkontrol med bevillingerne snarest muligt fortsætter arbejdet og når frem til et resultat.

Hanne Reintoft (DKP):

Ja, for os gælder det samme, som fru Kristine Heltberg anførte, nemlig at vi synes, vi mange gange har præciseret vores holdning til disse problemer. Jeg skal derfor også meget kort afvise begge lovforslag, selvfølgelig fremskridtspartiets forslag fordi vi på enhver måde ønsker en fornuftig kunstnerisk støtte både til film og til alle de andre kunstneriske områder. Vi kan slet ikke følge med i den argumentation om at afskaffe den, og den er også så hul, at hvis man kommer ud i en diskussion med et fremskridtsmenneske om det, kan man ikke forsvare det et øjeblik, fordi dette selvvalg, man påstår befolkningen har, jo ikke er noget som helst selvvalg, men udelukkende noget kommercielt.

Det konservative lovforslag må vi også afvise, fordi vi ikke ønsker det indgreb i den kunstneriske frihed, som skiftende politiske flertal på den måde ville få mulighed for, og jeg tror heller ikke, at man, hvis man gennemtænker det nøje, kunne være tilfreds med det. Jeg mener, at kunstnerisk ytringsfrihed også må accepteres, selv om det lige er noget, man ikke selv synes om. Med hensyn til den modvilje i befolkningen, som hr. Lembourn talte om, er der nok grund til, at både minister og hele folketinget øver selvkritik, for man har jo haft en så forvirret og vaklende holdning til nogle af de problemer, at det ikke er noget under, at befolkningen forvirres og måske glider ind i de reaktionære holdninger, som man prøver at få fordel af her. Vi har mange gange udtalt vores holdning til hele den Thorsenaffære, nemlig at vi i al almindelighed ikke synes, man skal

[Hanne Reintoft.]

Håne andre folk i noget, de synes er væsentligt — man skal ikke være blasfemisk — men derfor kan man godt være kritisk, samfundskritisk og religionskritisk. Det er også et synspunkt, som vi selv sjældent møder, altså den takt og finfølelse, at man ikke skal jukke på anderledes tænkende, men den vil vi forbeholde os at have. Når vi har et filminstitut, må det være overladt til det at tage stilling til, hvordan det skal være, og så må man selv hver for sig prøve at respektere friheden og grundloven, som den nu engang er vedtaget.

Erik Bauer (CD):

Centrum-demokraterne kan støtte tanken i det konservative forslag, fordi vi finder ankeligheden rigtig, og fordi vi er overbevist om, at en ministers indskriden kun vil ske efter megen og meget grundig overvejelse og kun i tilfælde af helt usædvanlig grove krænkelse af dansk retsbevidsthed og kun, hvor et projekt strider afgørende imod samfundets etiske og moralske begreber.

Litten Hansen (VS):

Ministerens holdning til de to foreliggende lovforslag glæder mig; jeg forundres sådan set heller ikke over den. Det bliver sagt højt og tydeligt, at dette er en lex Thorsen. Man kan forundre sig over, at en enkelt kunstudøver, som oven i købet oftest karakteriseres som egoflipper, er i stand til at rejse så enorm en folkestorm, som det har været tilfældet, og så oven i købet holde den gående i årevis og blive verdensberømt ved samme lejlighed. Men hvorfor er det sket, og hvordan kunne det gå til? Det er de højrekræfter, som i dag har lagt disse to forslag på bordet, de højrekræfter, som er hans argeste modstandere, og som formentlig imod deres vilje har skaffet samme Thorsen al den verdensopmærksomhed, han ellers kunne have haft svært ved selv at skaffe sig på trods af den rige tradition for provokerende happenings, han lever af og på. Men de kan åbenbart blive ved med at tærskle langhalm på den sag, men uden reaktionens højt gjaldende forargelse ville Thorsens rygte næppe være nået uden for andedammens bredder.

Begge lovforslag er udtryk for forsøg på knægtelse af ytringsfriheden, det ene af de højt besungne borgerlige frihedsrettigheder.

Man kunne også kalde det forslag til bekvemmelighedslov, for hvis en sådan lovbestemmelse havde været gældende for blot få måneder siden, ville ministeren på en bekvem måde kunne have undgået den lidet misundelsesværdige opgave, det var at forsøge på samme tid at undgå at blive til grin, undgå at blive udsat for beskyldninger om knægtelse af ytringsfriheden og omgåelse af egne love, og så oven i købet på samme tid videregive kammeradvokatens bestillingsarbejde, hvori man har fremtryllet en slags begrundelse for ophævelsen af filmgarantien til Thorsens Jesusfilm, og begrundelsen er, Gud hjælpe mig, en henvisning til evangelisternes ophavsret til historien om Jesu liv og levned.

Det har ikke noget med beskyttelse af ytrings- og trosfrihed at gøre, tværtimod. I den sammenhæng kunne man spørge, hvorfor man ikke for længst har beslået Erik Nørgaards bog om Jesus og foranstaltet offentlig bogbrænding. Heri fremstilles Jesus som en ægte revolutionær samfundsomstyrt. Er man mere bange for filmmediet end for bogproduktionen? Respekterer man Nørgaards opfattelse og ikke Thorsens? Eller får vi snart et nyt lovforslag, som vi så kan kalde lex Nørgaard? Desuden ved vel enhver, hvordan folkeeventyr og folkesagn og folkeviser findes i utallige versioner, blot de er hundrede år gamle, men Jesushistorien er snart to tusind år gammel og har været spredt med vold og magt over det meste af verden. Hvor mange versioner mon der findes af den? Skal man skride ind over for en hvilken som helst udlægning af den? Hvem har forskønnet historien? Hvem har fordrejet den?

Nej, det er ikke noget under, at store dele af befolkningen ligger flade af grin. De ville også ligge flade af grin, hvis lovforslagene ikke også var udtryk for den meget farlige tendens, som vi ser overalt i øjeblikket i retning af begrænsning af de borgerlige frihedsrettigheder. Somme tider er de forklædt som spareforslag som for nylig under finanslovdebatten, hvor man fik nedlagt workshop'en uden at sige et ord om, at det var en nedlæggelse, og somme tider helt åbenlyst som sorte uhyrer som i dette tilfælde.

Fremskridtspartiets forslag er mere omfattende end de konservatives: nu skal det hele nedlægges, statens støtte til filmbran-

[Litten Hansen.]

chen skal ophøre, statens filmcentral nedlægges og filmuddannelserne afskaffes, og så tror de, at vi nok får de film, som folk vil have. Det er det sædvanlige kulturfejdske lirumlarum, som fremskridtsfolkene har taget patent på, men hvor tror de at filmfolkene kommer fra? Tror de, at de springer som en anden fugl Fønix ud af luft, ild og vand? Til fremskridtsfolkernes orientering kan jeg oplyse, at f. eks. Erik Balling, som jo står bag tidens mest velrenommerede folkelige film som f. eks. „Olsenbanden“-filmene og „Huset på Christianshavn“, startede sin filmkarriere i 1946. Da lavede han ikke den slags film. Hans første produktion var en rejsefilm fra Israel i 1949, som han optog dengang. Han har produktioner bag sig som f. eks. „Adam og Eva“, „Qivitoq“, „Noatun“ osv., men det er måske for meget forlangt, at fremskridtsfolkene skulle kende dem? Eller vores verdensberømte Dreyer, som spildte al for megen tid i sine unge år på at skaffe penge til de film, som senere er blevet folkeeje.

Det, fremskridtspartiet foreslår, har intet med fremskridt at gøre, det er det rene bagstræv, som sædvanlig. Og vi vil stemme mod begge lovforslagene.

Den fg. formand (K.J. Mortensen):

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. 218 har ordet.

Poulsen (FP):

Ja, det er jo det sædvanlige, man får ikke ret meget at sige tak for. Men kommer tid, kommer råd.

Ministeren var inde på, at vedtages vort lovforslag, ville man standse alt. Nej, vi ønsker ikke at standse alt. Vi er sikre på, at dansk film kan overleve også uden støtte, men vi vil nok standse sådan noget som filmen om Baader-Meinhofgruppen og den film, Peter Watkins er i gang med nu om anarkistiske tilstande i Danmark, for ikke at forglemme Jesusfilmen.

Fru Mette Madsen mente, at dette var tidsspilde. Jeg ved ikke, hvor fru Mette Madsen færdes henne, når hun er i Nordjylland, men jeg tror, der er flere, der støtter mig i det, jeg står for, end der støtter fru Mette Madsen, så derfor tror jeg ikke, det er tidsspilde. Skal folkestyret have nogen me-

ning, må det være folkets vilje, der er afgørende, og ikke, hvad nogle højtlønnede folketingsmænd, der sidder i et kulturudvalg, mener.

Vi er jo også i den situation, fru Mette Madsen, at samfundet skal spare nogle gysere. Det er vel efterhånden sivet ind også hos venstre, og det her er jo et skridt i den retning, at vi kan få statens udgifter skåret ned, så vi kan få et frit udbud.

Ordføreren fra venstresocialisterne var inde på, at der ingen uddannelse vil blive til filmbranchen. Selvfølgelig vil der det, men det er bare noget, som filmbranchen selv skal klare. Filmbranchen skal selv uddanne sine folk, som andre brancher må uddanne deres folk.

Ja, der er jo ikke meget at sige tak for. Hr. Bernhard Baunsgaard kunne ikke forstå, at det ikke snart var sivet ind, at det var tidsspilde, og at der ikke var et flertal for vort forslag i folketinget. Jeg har noteret mig, at der ikke er flertal, men et godt forslag skal ikke ties ihjel, fordi der, som jeg sagde til fru Mette Madsen, er nogle kulturpaver herinde. Vi vil komme med det igen. Hver gang vi har haft en diskussion om det, har der været indvendinger, dem noterer vi ned, og efterhånden håber og tror vi, at fornuften kan sejre også i det parti, hr. Bernhard Baunsgaard tilhører.

Og så var der fru Birte Weiss, der sagde en hel masse. Kunstnere udgjorde så lille en procentdel af befolkningen, dem var der ingen stemmer i. Nej, men er vi ikke alle kunstnere, fru Birte Weiss? Jeg føler mig også somme tider som kunstner, når jeg laver et stykke skabende arbejde, og det gør jeg faktisk. Jeg tror, at de, der laver et stykke skabende arbejde, er kunstnere, og de, der har tid og kræfter til at bruge deres fritid på kunstnerisk udfoldelse, er faktisk kunstnere alle sammen, så det er en stor procentdel.

Jeg ved snart ikke, hvad jeg skal sige til hr. Lembourn, som da efterhånden er ved at have fattet, at det kniber med folkelig forståelse. Nu er der bare det fortvivlende, at når hr. Lembourn taler, ved man ikke, om han taler som medlem af det nye parti, han vil stifte, eller han taler som medlem af det konservative folkeparti, for hvis hr. Lembourn taler som medlem af det konservative folkeparti, så har jeg i hvert fald slet ikke

[Poulsgaard.]

forstået partiet. Netop det konservative folkeparti må da kunne støtte et forslag af denne art.

Som sagt, jeg fik ikke noget at sige tak for, men vi vender tilbage.

Så har vi det konservative lovforslag, og om det vil jeg da gerne sige, at såfremt det lovforslag, som fremskridtspartiet har fremsat, ikke bliver vedtaget, og det er der ikke meget, der tyder på, vil vi da absolut støtte de intentioner, der ligger i det konservative forslag, og hermed være sagt, at vi vil støtte lovforslaget.

Jeg skal ikke forlænge debatten, for dette er jo tidsspilde, og de ærede medlemmer har jo også alle sammen travlt med at komme hjem fredag eftermiddag.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg havde ikke noget at sige tak for, sagde hr. Poulsgaard. Jeg har forstået, sagde hr. Poulsgaard, at der ikke er noget flertal i tinget for dette. Så kan jeg forstå, at det at genfremsætte et lovforslag den ene gang efter den anden skal ses som et led i fremskridtspartiets kamp mod papirrusseriet, mod omsvøberiet i dansk offentligt liv.

Den fg. formand (K. J. Mortensen):

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. 229 har ordet.

Ninn-Hansen (KF):

Til hr. Poulsgaard vil jeg blot sige, at vi har da forhåbentlig alle sammen lidt at sige tak for. Vi har i hvert fald ikke det rigtige kunstnersind, hvis ikke vi synes at have en tilbøjelighed til det.

Jeg vil i hvert fald gerne sige tak for en debat, der måske har lettet lidt af tågen, men også kun lidt. Og så må vi jo tage fat på ny. Det var fru Birte Weiss, der brugte udtrykket, at hun ikke ville give anledning til en tågedebat. På dette ene punkt er vi altså ganske enige.

Formålet med det lovforslag, der her er fremsat, er selvfølgelig at opnå en klar stilling og en værdig stilling med hensyn til bevillinger: om det er folketinget igennem ministerens ansvar, der kan være bestemmende, eller om man skal overlade det til andre. Der er vel 4 partier, der klart har

sagt, at det er noget, som ministeren ikke må blande sig i, det er noget, som folketinget ikke skal kunne blande sig i. Der skal vælges en bestyrelse, og så kan den dele ud af pengene. Sådan forstår jeg 4 af ordførerne. Det er et standpunkt, og jeg skal egentlig ikke gå ind på det, der er blevet sagt hverken af hr. Bernhard Baunsgaard eller af de tre venstreorienterede partiers ordførere i den forbindelse, fordi jeg erkender, at det er et klart standpunkt. Vi er uenige, men det er i orden.

Derimod er det selvfølgelig ikke i orden, når nogen begynder at sige, at det vil være et angreb på ytringsfriheden at gennemføre en ordning, så en minister har et ansvar for en bevilling. Det er simpelt hen vrøvl at antyde noget i den retning, og det kan selvfølgelig heller aldrig være i modstrid med grundloven, at en lovgivende forsamling og den minister, der har ansvaret, har beføjelser til at være bestemmende. Det har vi på en række andre områder, så det skal jeg ganske lade ligge.

Der var også klare udtalelser fra fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne vedrørende lovforslagets principper, måske lidt mindre klare fra fru Mette Madsen, men det håber jeg vi kan opklare. Fru Mette Madsen havde nemlig en efter min opfattelse noget besynderlig bemærkning, der lød: forslaget har mistet sin aktualitet og burde have været trukket tilbage. Fru Mette Madsen og ministeren har selvfølgelig ret i, at den konkrete anledning, der blev nævnt af ministeren, er fjernet i første omgang, og hvis det var det, fru Mette Madsen mente, er det også i orden, men det er tilføjelsen: burde have været trukket tilbage. Vil det sige, at fru Mette Madsen er tilfreds med den lovgivning, vi har i dag, hvor vi på ny kan komme ud i samme situation? Det vil jeg ærlig talt gerne have at vide, for det kan jo være ret afgørende for det fremtidige arbejde med denne sag, om venstres stilling er den, at man skal sikre sig en lovgivning, så man kan standse et uvæsen som det, Thorsens provokation gav anledning til. Men ellers synes jeg, det var klare udtalelser, og skal så vende tilbage til fru Birte Weiss og ministeren.

Fru Birte Weiss siger, at man må ikke risikere en politisk styring af filmkunsten. Hvad så med teatrene? Vil fru Birte Weiss

[Ninn-Hansen.]

ændre bestemmelserne om teaterbevillinger, hvor ministeren jo i en række tilfælde går direkte ind i sagerne og er bestemmende for, hvem der får bevilling, og hvem der ikke får det, hvem der får støtte, og hvem der ikke får det? Finder fru Birte Weiss, at vi her har en lovgivning, hvor der er tale om en politisk styring, fordi ministeren har de beføjelser? Vi kunne nævne andre områder, men lad mig nøjes med dette, for det er dog det, der er mest i familie med filmkunsten.

Hvorfor skulle man i særlig grad, når det drejer sig om film, have vilkår, der betyder, at man ikke skal rette sig efter noget, mens en minister andre steder kan gribe ind — og gør det — og endda er bestemmende?

Så siger ministeren, at han ikke vil være smagsdommer. Det er der heller ingen der anmoder ministeren om at være, men måske dommer i de ganske enkelte situationer — jeg synes, det blev udtrykt særdeles rigtigt af hr. Erik Bauer — hvor der kommer forhold frem, hvorom man må sige, at det er en afgjort urimelighed, hvis befolkningen her i landet skal medvirke til det. Ikke først og fremmest af økonomiske grunde, men man skal ikke tvinge folk til med deres penge at støtte noget af en art, som er samfundsnedbrydende, som angriber folks opfattelse, som er uetisk. Det er i hvert fald min opfattelse, men det har ikke noget som helst at gøre med at være smagsdommer.

Inden den hyldest til ministeren, der fremkom fra deres side, der går imod dette forslag, bliver for stor, vil jeg også stille et enkelt spørgsmål til ministeren: var ministeren tilhænger af at hindre Thorsens film, eller var ministeren det ikke? Skal der forstås det med udtrykket, at han ikke vil være smagsdommer, at så lader man denne film køre, såfremt man ikke kunne få et eller andet frem, hvad enten det var en udtalelse fra kammeradvokaten, som man i dag bestrider fra anden side juridisk, eller at man kunne sige, det var blasfemi? Hele ophavsretsspørgsmålet synes jeg nok at man tager let på, når man tør lade det lægge ind som et afgørende moment i dette tilfælde.

Det, jeg så også vil spørge ministeren om, er: hvis man nu har den opfattelse, at man ikke skal tillade alt, men at man i ekstraordinære tilfælde skal kunne gribe ind, hvad er så mest værdigt, at rende rundt i land og

rige igennem måneder og år for at prøve at skaffe sig et eller andet alibi, der i øvrigt blev dårligt, eller at sige klart på forhånd igennem en lovgivning: der skal være en mulighed for at gribe ind? Jeg er ikke i tvivl, og dette lovforslags formål er altså at sprede denne tåge. Men jeg synes, der er et par enkelte — og de repræsenterer jo ret store partier — som er nødsaget til at tage ordet igen, for at vi kan få spredt tågen, for i øjeblikket ligger det uklart for alle. Man vil altså godt standse, men vil ikke vælge det ærlige og åbne middel dertil. Det er det, vi gerne vil give mulighed for i fremtiden.

Og så kan jeg selvfølgelig give tilslutning til, at det udvalgsarbejde, der foregår om ministerkontrol med bevillingerne, skal fortsættes, for dette drejer sig jo også om, at man sikrer, at en ansvarlig minister og folketinget har den afgørende indflydelse på, hvad statsmidler bruges til her i landet.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Mathiasen):

Jeg har kun nogle få bemærkninger at gøre.

Over for fru Mette Madsen kan jeg oplyse, at Wechsellmannudvalget vil komme med sin betænkning om Statens Kunstfond her i slutningen af maj, begyndelsen af juni, og at vi derefter skal overveje, hvad Wechsellmannudvalget yderligere skal foretage sig.

Hr. Lembourn mente, at filmloven havde været dårlig, og at man havde gode erfaringer med teaterloven. Det er rigtigt. Der er dog det at sige til det, at filmloven har fungeret i 16 år, og kun i ét tilfælde blandt de mange, mange film, der er gået igennem filminstitutionen, er vi virkelig kommet ud i, skal vi sige en alvorlig uoverensstemmelse med hensyn til, om det var rigtigt eller ikke rigtigt at give støtte. Jeg synes i og for sig ikke, at dette enkelttilfælde er noget bevis for, at filmloven grundlæggende har været dårlig. Den har tværtimod, som man kan se i dag, hvor der er en opblomstring inden for dansk film med adskillige seriøse, gode film, både folkelige og kunstnerisk meget ambitiøse, virket efter sin hensigt, den har øget produktionen af dansk film og givet dem bedre muligheder.

Jeg tror ikke, man helt kan sammenligne med bogudvalget, hvis man skulle lave sådan et hurtigt arbejdende udvalg. Forholdet

[Ministeren for kulturelle anliggender]
 er jo det, at inden for bogens verden — det burde hr. Lembourn være en af de nærmeste til at vide — er der ikke nogen egentlig lovgivning i det hele taget ud over den om op-havsretten. Det, vi i bogudvalget har undersøgt, er hele grundlaget for, skal vi sige forfattere, forlæggere, oversættere, og hvad hele bogmarkedet indebærer. Det er en helt anden problemstilling, end når det drejer sig om selve filmloven, der har en struktur og et grundlag, og hvor der også er et rigt erfaringsmateriale, som man kender.

Så skal jeg kun sige til hr. Poulsgaard, at når han ikke har nogen grund til at takke, så forstår jeg det godt efter den behandling, hans forslag har fået, men der er heller aldrig nogen grund for os andre til at sige selv tak. Også her i dag har hr. Poulsgaard jo vist sin dobbeltmoral og sit hykleri i forhold til kunstlovgivning og kunststøtte: man vil gerne give, man vil gerne sige, at det er i orden og alt det, men man vil ikke være med til at gøre noget som helst positivt for det. Hr. Poulsaards rolle i forhold til kunstlovgivningen er i hvert fald Judasrol-len.

Og så skal jeg til hr. Ninn-Hansen blot gøre nogle få bemærkninger. Jeg tror, vi er meget enige om, at det udvalg, der sidder om ministerbevillingerne, skal kunne arbejde, og at man ud fra dette så også kan tage dette spørgsmål op, når revisionen kommer.

Når jeg siger, at jeg ikke vil være smagsdommer, så mener jeg det fuldt og helt, og jeg mener heller ikke, at jeg i den foreliggende sag har været smagsdommer. Personlig har jeg her fra tingets talerstol givet udtryk for, hvad jeg mente om det pågældende projekt, hele den vulgaritet og sjofelhed, der lå omkring det, men det, som jeg ønskede, var, at man på lovens grund — og så kan man diskutere, om det er det ene eller det andet — kunne sige, at denne film ikke kan få støtte.

Jeg vil minde om, at på et tidspunkt, hvor jeg ikke var medlem af hverken tinget eller kulturudvalget, havde man en drøftelse i folketingets kulturudvalg, og så vidt jeg har fået refereret, blev man enig om, at det rigtige ville være at spørge hos kammeradvokaten. Af en eller anden grund blev det ikke protokolleret, men det lå ganske klart, at det var en aftale, og jeg følte mig, da jeg

kom tilbage, forpligtet over for flertallet af folketingsudvalget. Det samme gjorde også den daværende formand for filminstitut-tets bestyrelse, hr. Jørgen Harder Rasmussen. På dette tidspunkt var det, vi sagde: er der nogen mulighed? Jeg ville gerne følge det, som man havde vedtaget i folketingets kulturudvalg, og det er den procedure, der er fulgt. Så kan man diskutere begrundelse eller ej, men det, der er sagen, er, at der fra kammeradvokaten lå en klar indstilling om, at denne film ikke ville kunne vises lovligt. Det var hans opfattelse af tingene. Så spurgte jeg filminstitut-tet, hvad deres opfattelse var, og de mente, at så måtte man trække støtten tilbage.

Det er det grundlag, det er sket på. Man kan diskutere, om det er hædeligt eller ærligt, eller hvad man vil, men det er inden for lovens rammer, og det, der er det afgørende efter min mening, er, at man har kunnet gøre dette. Det beviser, at man altså ikke kunne komme ud i de vanskeligheder, og at filmlovgivningen ikke er så dårlig endda, for kommer man ud på overdrevet, er der ikke nogen muligheder, og det er det, som jeg synes er det afgørende i denne sag.

Den fg. formand (K. J. Mortensen):

Vi går derefter til anden omgang.

Birthe Weiss (S):

Hr. Poulsgaard fandt anledning til på baggrund af nogle af de bemærkninger, jeg var kommet med, at præsentere sig selv som kunstner her fra talerstolen. Det lå mig meget fjernt at have det i min tanke. Det, jeg sagde, var, at jeg synes, det var en særdeles kunstig argumentation, fremskridtspartiet anvendte.

Så vil jeg godt til en anden bemærkning, som hr. Poulsgaard kom med, sige, at når han påstår, at det skal være folkets vilje, der skal være afgørende for, hvilken støtte der skal gives til filmkunsten her i Danmark, så er han ude på den meget tynde is, for kendsgerningerne er jo — det ved enhver, der beskæftiger sig med disse ting — at den vilje, der bliver afgørende for, hvad der laves af film, bliver kapitalens vilje, og jeg synes ikke, at det er rimeligt at prøve på at foregøgle folk, at der kan sættes lighedstegn imellem disse to former for vilje.

Så til hr. Ninn-Hansens bemærkninger, og

[Birte Weiss.]

det var til det, der blev sagt om at være smagsdommer. Her vil jeg godt sige det, at når hr. Ninn-Hansen siger, at det skal være sådan, at vi kan gribe ind over for ting, som f. eks. er samfundsnedbrydende, så var det, som jeg gjorde opmærksom på i mit første indlæg, at det er en vældig farlig udvikling, hvis man vil ind på at skulle vurdere, hvad der er samfundsnedbrydende og derfor ikke tilladeligt. Hvor går grænsen? Hvad er så samfundsdebatteerende? Og skal vi også være med til at forbyde film, som er samfundsdebatteerende? Det var det, jeg hentydede til i mit første indlæg, og jeg mener, det er vigtigt, at vi gør os klart, at det er en farlig vej, man er inde på at betræde.

Mette Madsen (V):

Når jeg sagde før, at de konservatives lovforslag ikke mere var aktuelt, er det jo, fordi det blev fremsat den samme dag eller dagen før filminstittuttet skulle tage endelig stilling til bevillingen til Thorsenfilmen. Det er klart, at hvis de havde genbevilget de 900.000 kr., så havde der foreligget den situation, som det konservative folkeparti herved ville foregribe, og den ville venstre have taget stilling til. Det var jo et lovforslag, som så skulle have været overvejet meget, meget nøje, for det bør man altid gøre, når det drejer sig om lovgivning med tilbagevirkende kraft.

Det undrede mig lidt, at hr. Ninn-Hansen efterlyser venstres stilling til ministerkontrol med bevillinger. Det fremgår jo klart af hele hr. Poul Hartlings indlæg i den debat, der var her den 16. juni 1975, og jeg kan med hensyn til, hvad venstre i hr. Poul Hartlings udlægning mente om lovgivningens administration må indrettes således, at misbrug ikke kan finde sted“.

Jeg sagde før, at når vi skulle have den store revision af filmloven, ville det være et meget vanskeligt arbejde, hvis vi ikke havde fået Wechselmannudvalgets betænkning, og at vi også skal have arbejdet gjort færdigt i det udvalg, der behandler spørgsmålet om ministerkontrol med bevillinger. Det er klart, at ud fra resultatet af disse to udvalgs arbejder vil vi vurdere, hvordan

kunststøtten fremtidig skal indrettes. Jeg vil stadig væk henvise til hr. Poul Hartlings udtalelser, men jeg må sige, at jeg personlig kunne tænke mig, at man fik filmloven indrettet i lighed med teaterloven, sådan at det i sidste instans var ministerens afgørelse. Jeg kan ikke i dag på hele venstres gruppes vegne sige lige præcis, hvordan vi vil gøre det. Vi ved jo endnu ikke, hvordan filmloven kommer til at se ud. Det er jo egentlig teoretisk at spørge i dag om én bestemt ting ud fra en lov, vi har i dag, men som skal revideres og måske på mange andre punkter kan blive den, vi har talt om i dag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er i anledning af ministerens bemærkning om, at man skulle være blevet enig i kulturudvalget om, at det var en udmærket ting at spørge kammeradvokaten i kulturelle spørgsmål. Jeg kan, for jeg ved ikke hvilken gang, oplyse ministeren om, at man ikke blev enig i kulturudvalget. Om der var flertal for det, må fru Birthe Weiss vel kunne oplyse os om, for et flertal forudsætter, at socialdemokratiet gik ind for det.

Må jeg ikke sige om det, vi nu er kommet ind på at drøfte, støtten til Jens Jørgen Thorsen-filmen, at man forsøgte fra ministeriets og ministerens side at bruge blasfemi-paragraffen, altså angreb på andres tro på en for dem stødende måde. Det blev afvist af kammeradvokaten. Den duede ikke. Derefter forsøgte man sig med ophavsretsloven, man søgte at finde et påskud i den. Der var en eller anden heroppefra, der for et øjeblik siden om et andet indlæg brugte ordet hykleri. Hvis det skal anvendes denne eftermiddag, tror jeg nok, det må være på den anvendelse, man gjorde af ophavsretsloven.

Det var jo ganske klart, at dette var et påskud. Da ministeren i sin tid i tv blev interviewet om, hvad det egentlig var, der skete, startede man med at fastslå, at netop fordi den lå så nærved og alligevel var så fjernt fra ånden i det oprindelige værk, kunne man gribe ind. Så spurgte intervieweren i tv: ja men hvorfor griber man så ikke ind, når man misbruger Beethovens musik? Og så svarede ministeren: Ja, men nu er der jo ikke ret mange, der ligefrem tror på Beethoven.

Jeg kan ikke huske, hvem det var, der

[Bernhard Baunsgaard.]

brugte ordet hykleri først, det var måske ministeren, men skal det anvendes i eftermiddag, er det om sådanne udtalelser.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg vil ikke ind i hele denne triste debat omkring noget, som måske i højere grad er en provokation end et udkast til en alvorligt ment film. Det forekommer mig, at det bare er den slags provokationer, der ligesom er en prøvesten på, hvad demokratiet kan holde til. Demokratiet har svært ved at tage og klare provokationerne, men jeg mener, at vi bør være stærke nok til ikke at lade os udæske af provokationerne. Derfor vil jeg mene, at det må være det offentliges forpligtelse, hvis vi ønsker at tale om et samfund på vej til et bedre demokrati end det, vi har i øjeblikket, at danne modvægten mod kapitalkoncentrationer, netop hvad ytringsfriheden angår, og det er efter min mening her, faren, som hr. Ninn-Hansen syntes blev overdramatiseret, for ytringsfriheden på længere sigt ligger, og ikke i det forslag, der ligger her. Men hvis vi vil have, at det offentlige skal sikre borgernes ytringsret, altså også skabe en økonomisk mulighed for det ud over det, man kan skrive med pen og blæk, og som så dør, fordi det er for dyrt at få det ud i massemedierne, må vi også kunne klare de provokationer, som denne ret medfører, og slet ikke lade os ophidse så meget af den, som vi har gjort.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg vil gerne sige til fru Birte Weiss, og det gælder i og for sig også fru Kristine Heltberg, at når der tales fra fru Weiss' side om, at det er svært af fastsætte grænsen for, hvad der er samfundsnedbrydende, så erkender jeg det. Men denne sag har på den anden side lært i hvert fald en del af os, at der er tilfælde, hvor man ser, at formålet er at ramme en masse mennesker på deres opfattelse og at gøre det på en så urimelig måde, at det ville være ikke alene forkert, men imod hele det, vi mener med opbygningen af et samfund, hvis vi skulle tolerere dette. Vi må have ret til at beskytte menneskers etik og ikke støtte dem, hvis eneste formål er at ramme de pågældende med deres opfattelse, alvorlige opfattelse, af tilværelsen. Og der er jo ikke tale om, det må

jeg sige til fru Birte Weiss, der brugte udtrykket, når man ser, hvor vanskeligt det er at fastlægge denne grænse, skal man så gå hen og forbyde filmen? Jeg gør igen opmærksom på, at der jo ikke er tale om at forbyde en film. Der er alene tale om: skal man yde støtte, skal man være tvunget til at yde støtte, eller skal man ikke?

Så vil jeg gerne sige tak, endda mange tak, til fru Mette Madsen, for jeg var i hvert fald glad for, at jeg fik stillet spørgsmålet, så vi helt fik afklaret stillingen vedrørende de principielle spørgsmål. Altså det aktuelle, det er jo ganske rigtigt, det kan vi lade lige, men vi skal jo en gang imellem her i folkettingen — det tror jeg vil være bedst for os selv — tale om principperne, og dér var jeg ked af, hvis svaret på det principielle spørgsmål ikke kunne forstås entydeigt fra fru Mette Madsens side. Og det kan det. Fru Mette Madsen sagde jo endda, at hun kunne tænke sig noget i retning af teaterloven med hensyn til bevillinger. Det er vel for så vidt at gå lidt længere end dette lovforslag, men det er jo ikke udformningen, det drejer sig om.

Dermed kan jeg altså konstatere, at i hvert fald 5 partier i dette ting siger ja til et princip, der går ud på, at ministeren skal have det sidste ansvar. Det synes jeg er en væsentlig ting.

Væsentligt er det selvfølgelig også, at jeg i hvert fald synes i anden omgang at mærke en helt anden forståelse fra kulturministeren og ikke en afvisning fra kulturministeren. Hvis vi i udvalget, der skal drøfte kontrollen med bevillingerne, når frem til noget, så ville ministeren gerne overveje dette, sådan tror jeg ordene var. Det må vi jo så gøre. Nu kommer vi jo i gang igen i dette udvalg, og ministeren kan have ret i at sige — jeg vil forstå det, hvis ministeren sagde det — ja men det er ikke alene den kulturelle lovgivning, dette skal dreje sig om, det må også være andre steder, hvis man vil give en minister og folkettingen disse beføjelser. Det er vel det, der ligger i ordene, men lad os se på det.

Jeg vil gerne tilføje over for ministeren, at jeg ikke har kritiseret — det er der andre der har gjort — ministerens optræden som forvalter af filmloven i forbindelse med Thorsensfilmsagen. Det er rigtigt. Ministeren må jo følge den lov, der er, med de mangler,

[Ninn-Hansen.]

loven har, og ministeren må modtage det svar, der kommer og er kommet fra kammeradvokaten.

Jeg ville bare have anset det for langt bedre for ministeren, hvis han i den situation havde haft en lovgivning som den, vi foreslår. Så havde vi været fri for alt dette udenomsværk og kunne have gået direkte til sagen, og det vil være bedst for os alle, hvis det sker. Efter den tilslutning, der er her i tinget til principperne, ser jeg lysere muligheder for, at vi når frem til det, måske ikke i denne samling, men så i næste samling.

Poulsaard (FP):

Det er ministeren, der kalder mig herop. Han kaldte mig en hykler og en lang række andre smukke udtryk. Nej, hr. minister, jeg havde været en hykler, hvis jeg stod her og foregledede befolkningen, at vi kan køre dette samfund skattefrit, og så samtidig sagde: ja men I skal have tilskud til alt og alle. Vi ønsker nemlig et samfund, hvor der er valgfrihed.

Til fru Birte Weiss: folkets vilje, kapitalens vilje, ja, det kan man selvfølgelig godt sige, men det er jo fantastisk, at fra venstres side i salen bliver der altid råbt om demokrati og folkets medbestemmelse og alle de dyre ord, men hvis man ønsker folkets medbestemmelse, så lad os da sende det ud til en folkeafstemning. Så tror jeg nok, at der er nogle her i salen, der vil få kolde fødder, for så tror jeg ikke, man vil sige, at det var spild af folketingets tid, at man drøftede det, som folket ville have.

Det dér med spild af folketingets tid rimer i hvert fald meget dårligt med demokrati. Jeg har læst her for nylig, at en fremtrædende socialdemokrat, hr. Risgaard Knudsen, nu mener, at vi slet ikke skal behandle lovforslag her i salen, hvis ikke der er flertal for dem i forvejen. Hvis det er det, man mener med folkestyre, så siger jeg: velkomme!

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Hr. Ninn-Hansen foretog en sammenligning imellem de andre kulturelle love og den lovgivning, vi har på filmområdet, og mente, at man umiddelbart kunne drage en

sammenligning. Jeg er ikke helt sikker på, at hr. Ninn-Hansen har ret i det. Der er nemlig én helt afgørende forskel mellem f. eks. teaterloven og filmlovgivningen, og det er den, at inden for filmområdet giver man støtten til et helt konkret og afgrænset projekt. Når det drejer sig om teaterlovgivningen, så giver man støtten til et bestemt teater.

Det er med baggrund i denne forskel, den diskussion og den frygt kan opstå blandt folk, som beskæftiger sig med disse ting, at hvor der er tale om et ganske konkret projekt, kan man med en ændring som den, der skitseres af hr. Ninn-Hansen, gå ind og foretage noget, som i den mest groteske udgave kan gå hen og ligne en form for meningsmæssig censur. Det var det, jeg sigtede til i mit indlæg. Jeg mener, det er en så markant forskel, at det er forkert at foretage en direkte sammenligning.

Så brugte hr. Ninn-Hansen også udtrykket, at jeg skulle have sagt, at man kan forbyde en film. Dét synes jeg lige så godt vi kan tale lige ud om tingene — det er også et svar til hr. Poulsaard — for det, det drejer sig om, er, at vi i de konkrete tilfælde gang på gang vil opleve, at bortfald af støtte til en seriøs film — nu taler jeg mere generelt og ikke om Thorsensfilmen, som ikke på forhånd er sikret et stort publikum — meget nemt kan betyde, at denne film simpelt hen ikke produceres. Det er det, sagen drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Mette Madsen (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Ninn-Hansen, at det nok var lidt hurtigt, han tog hele venstre til indtægt for en lovændring, som vi først skal tale om til næste efterår. Jeg sagde, at når vi har de to betænkninger og ministerens forslag, så vil vi se på det i dets helhed. Så citerede jeg vedrørende venstres principielle syn, hvad hr. Poul Hartling havde sagt, og jeg kan citere fra et andet sted. (Folketingets Forhandlinger 1974-75, 2. samling, sp. 6596), hvor han siger:

„Venstre vil sætte sine kræfter ind på at hindre, at der bliver statsstøtte til noget, som det danske folks flertal så klart ikke ønsker at støtte, og på en måde, som på det alvorligste vil skade Danmarks anseelse i hele udlandet.

[Mette Madsen.]

Venstre vil endvidere arbejde for, at lovgivningen i fremtiden indrettes sådan, at den ikke kan misbruges, sådan som vi mener det er sket her."

Og så sagde jeg, at jeg personlig kunne tænke mig en ordning, der lignede teaterloven.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det skal kun blive en kort bemærkning, for jeg synes, at det, fru Mette Madsen sagde, alligevel skal have tid til at sætte sig. Der må kun gives støtte til det, det danske folks flertal kan gå ind for — sådan blev der sagt. Prøv lige at tænke konsekvenserne igennem. Der kan med andre ord af danske film, af danske kunstnere, kun laves ting, som det store flertal går ind for. Vi kan aldrig få fornyelse i kulturlivet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 5 medlemmer og 5 stedfortrædere til Europarådet.

(Jfr. tidenden sp. 8305).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 67 medlemmer: socialdemokratiet og det radikale venstre;

en gruppe på 79 medlemmer: venstre, fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne.

Valgt blev:

Arne Christiansen med stedfortræder Mette Madsen
Erlendsson med stedfortræder Eva Rothenberg

Honoré med stedfortræder Ninn-Hansen Erik Holst med stedfortræder Lasse Budtz

Edele Kruchow med stedfortræder Knud Damgaard.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Poul Schlüter og Stetter har meddelt mig, at de ønsker til økonomiministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

„Hvilke oplysninger kan regeringen give om valutakrisens virkninger og om landets økonomiske situation, og hvad agter regeringen at gøre for at sikre landets økonomi og vor økonomiske selvstændighed?“

(Foresp. nr. XVIII).

Erhvervsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om mål og vægt. (Lovf. nr. 171). Eksemplarer vil blive omdelt.

Boligudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om bygnings- og boligregistrering. (Lovf. nr. 159). Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (23/4 76):

Udtræder: Hans Bjerregaard

Ny stedf.: Jørgen Parning

Markedsudvalget (23/4 76):

Udtræder: Kai Nyborg

Ny stedf.: Glistrup

Udvalget vedr. Grønlandslove (23/4 76):

Udtræder: Maisted

Nyt medl.: Halvgaard

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 27. april kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Nyborg.*